

Nr 57.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till statens växtskyddsanstalt för byggnadsarbeten m. m.; given Stockholms slott den 31 januari 1936.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 31 januari 1936.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, anför:

I årets statsverksproposition, nionde huvudtiteln, punkten 23, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, för Statens växtskyddsanstalt: Byggnadsarbeten m. m. för budgetåret 1936/1937 beräkna ett reservationsanslag av 300,000 kronor. Jag anhåller nu att ånyo få anmäla denna anslagsfråga.

Styrelsen för statens växtskyddsanstalt anmälde i skrivelse till Kungl. Maj:t den 27 augusti 1934 att i de till anstaltens förfogande stående byggnaderna å Experimentalfältet, Stockholm, de botaniska och zoologiska avdelningarna saknade erforderliga utrymmen och tidsenliga laboratorier. Sedan styrelsen i skrivelse den 27 augusti 1935 framhållit, att dessa olägen-

heter ytterligare ökat, uppdrog Kungl. Maj:t den 6 september 1935 i enlighet med styrelsens önskan åt byggnadsstyrelsen att verkställa utredning rörande anstaltens lokalfråga samt att sedan utredningen slutförts därmed omedelbart inkomma till Kungl. Maj:t.

Med skrivelse den 28 november 1935 har byggnadsstyrelsen överlämnat förslag jämte ritningar i ämnet, ävensom utdrag av protokoll, förda vid växtskyddsanstaltens styrelses sammanträden den 14 oktober och den 7 november 1935. I samband därmed har byggnadsstyrelsen avgivit infortrat yttrande över en skrivelse från styrelsen för institutet för husdjursförädling den 5 januari 1935, däri sistnämnda styrelse, under förmälan att institutet planerade förläggning av sin verksamhet till försöksgården Wiad, ifrågasatt avyttring av sin institutionsbyggnad, belägen å ett till institutet sedan den 14 mars 1929 avgiftsfritt upplåtet område av kronoegendomen Bergshamra nr 1 i Stockholms stad och län, samt dess användning för något statligt ändamål. Sedan Kungl. Maj:t därefter anbefallt byggnadsstyrelsen att upptaga förhandlingar med institutetsstyrelsen rörande inköp av omförmälda byggnad, har byggnadsstyrelsen i utlåtande den 9 januari 1936 redogjort för resultatet av de förhandlingar, som med anledning härav ägt rum, samt därvid tillika överlämnat förslag till köpeavtal.

I skrivelsen den 28 november 1935 anförde *byggnadsstyrelsen* i huvudsak följande.

I omedelbart grannskap av institutets för husdjursförädling byggnad vid Bergshamra vore för närvarande statens centrala frökontrollanstalt belägen, varför ur synpunkten av lämpligheten av att närbesläktade institutioner förlades i varandras närhet ett förläggande av statens växtskyddsanstalt till Bergshamra skulle utgöra en ur organisatorisk synpunkt tilltalande lösning, en uppfattning som delades av de båda anstalterna.

Växtskyddsanstaltens nuvarande lokaler måste betecknas som i hög grad otillfredsställande. Anstalten, som bestode av tre avdelningar, de zoologiska och botaniska avdelningarna samt upplysnings- och kontrollavdelningen, hade sina lokaler splittrade till tre olika byggnader. Samtliga avdelningar vore trångbodda och lokalerna för de två sistnämnda avdelningarna vore även ur andra synpunkter synnerligen olämpliga.

Den utredning, byggnadsstyrelsen låtit verkställa i frågan, hade givit vid handen, att i den å Bergshamraområdet befintliga institutionsbyggnaden skulle med jämförelsevis obetydliga förändringar kunna inrymmas erforderliga lokaler för den zoologiska avdelningen och avdelningen för upplysning och kontroll, samt att till byggnaden skulle kunna anslutas en flygelbyggnad för övriga för anstalten behövliga lokaler.

Byggnadsstyrelsens utlåtande utmynnar på grund härav i ett förslag till användning och tillbyggnad av nämnda institutionsbyggnad sålunda, att den skulle bli lämplig för växtskyddsanstalten. Förslaget är av huvudsakligen följande innebörd.

Den nuvarande institutionsbyggnaden skulle tillbyggas vid sin västra gavel med en åt söder framspringande flygel, som stode i direkt förbindelse med byggnadens korridorsystem. I den befintliga byggnaden skulle beredas lokaler i bottenvåningen för zoologiska avdelningen och i övre våningen för

upplysnings- och kontrollavdelningen samt anstaltens chefsexpedition. I souterrainvåningen skulle inrymmas lokaler för beredande av bekämpningsmedel och bekämpningskontroll, rum för termostater och mekanisk verkstad samt diverse förråd. Byggnadens vind skulle inredas till lokaler för zoologiska avdelningens fotografiateljier samt för uppställandet av de anstaltens samlingar, som behövde hållas tillgängliga för demonstrationer m. m.

Den föreslagna flygelbyggnaden skulle anslutas med sin översta våning direkt till den befintliga byggnadens bottenvåning, dock förlagd till ett 60 centimeter lägre plan. Genom terrängens lutningsförhållanden vore det möjligt att under detta plan erhålla en våning, som till sin övervägande del vore belägen ovan mark och följaktligen kunde utnyttjas för arbetslokaler m. m. Under flygelns sydligaste del tänktes dessutom anordnade källarlokalerna, avsedda att inrymma den för botaniska avdelningen erforderliga kylanläggningen samt vissa andra utrymmen. Denna källarlokal skulle beredas direkt ingång utifrån.

Flygelbyggnaden skulle utnyttjas på så sätt att i dess översta våning inrymdes ett till zoologiska avdelningen hörande laboratorium för förrådsskadedjur samt i övrigt de för botaniska avdelningen erforderliga arbetsrummen och laboratorielokalerna, medan i därunder varande våning, som stode i direkt förbindelse, ehuru i ett något lägre plan, med den befintliga byggnadens souterrainvåning, skulle inrymmas anstaltens bibliotek, botaniska avdelningens fotografiska avdelning, ett diskrum, ett mindre laboratorierum samt betningsrum och gröningsrum. Från denna våning vore vidare anordnad direkt täckt genomgång till botaniska avdelningens väster om flygelbyggnaden belägna växthusanläggningar.

Anstaltens styrelse, som tagit del av detta förslag, hade funnit, att anstaltens lokalbehov därigenom såväl i avseende på utrymme som i fråga om de olika lokaliteternas anordning på ett fullt tillfredsställande sätt och för avsevärd tid framåt tillgodosåges. För anstaltens del erfordrades emellertid härjämte lokaler för botaniska och zoologiska avdelningarnas växthusanläggning samt en del uthusbyggnader.

Växthusanläggningarna hade i samråd med anstaltsstyrelsen och byggnadsstyrelsen varit föremål för utredning av trädgårdsassistenten Allan Palmgård. Enligt Palmgårds förslag skulle väster om institutionsbyggnaden och på sätt förut nämnts i direkt förbindelse med flygelns undre våning förläggas sju till botaniska avdelningen hörande växthus, varjämte öster om institutionsbyggnaden skulle för zoologiska avdelningen uppföras ett mindre växthus samt ett insektarium, som med en övertäckt gång skulle ställas i direkt förbindelse med institutionsbyggnadens souterrainvåning. Vad beträffade den sålunda föreslagna växthusanläggningen för botaniska avdelningen framginge av anstaltsstyrelsens protokoll av den 7 november 1935, att två av de däri ingående växthusen för närvarande kunde uteslutas ur byggnadsprogrammet. Anstaltsstyrelsen hade i nämnda protokoll uttalat önskemål om att en gemensam värmecentral borde anordnas för växthusanläggningarna och institutionsbyggnaden, men en sådan anordning vore förenad med olägenheter i såväl tekniskt som ekonomiskt hänseende, varför byggnadsstyrelsen icke kunde tillstyrka densamma.

Beträffande erforderliga uthusbyggnader skulle zoologiska och botaniska avdelningarna erhålla var och en sitt uthus och botaniska avdelningen därutöver en mindre logbyggnad, varjämte skulle anordnas källarlokalerna för förvaring av rotfrukter och frukt. Av kostnadshänsyn föresloges, att dessa senare utrymmen skulle anordnas såsom en friliggande jordkällare, som skulle förläggas söder om det för zoologiska avdelningen avsedda växthuset.

Från anstaltsstyrelsens sida hade framhållits behov av bostad för anstaltens vaktmästare samt om möjligt även för en vid anstalten anställd trädgårdsmästare. Visserligen hade det ifrågasatts, att för detta ändamål skulle kunna förhyras något av de i närheten av den föreslagna institutionsbyggnaden befintliga bostadshusen, men då byggnadsstyrelsen icke för närvarande kunnat framlägga ett förslag i detta hänseende, hade det syntts styrelsen lämpligast att i det nu föreliggande förslaget jämväl medtaga de sålunda önskade bostäderna. Enär trädgårdsmästarebostadens uppförande möjligen skulle kunna ställas på framtiden, hade de båda bostäderna enligt förslaget icke sammanförts i en byggnad utan vore avsedda att uppföras såsom två mindre envåningsbyggnader, vardera om 2 rum och kök.

Totalkostnaderna för byggnadsföretaget hade av byggnadsstyrelsen beräknats sålunda:

Ombyggnadsarbeten i den befintliga byggnaden kronor	60,000
Flygelbyggnaden »	219,000
Zoologiska avdelningens insektarier och växthus »	31,500
Botaniska avdelningens växthus »	103,000
Kylanläggning och isolering för växthusen »	12,000
Zoologiska avdelningens uthus samt garage »	7,800
Botaniska avdelningens loge »	6,000
Botaniska avdelningens uthus »	7,000
Källarbyggnad »	3,500
Vaktmästarbostad »	14,000
Trädgårdsmästarebostad »	14,000
Yttre ledningar för samtliga byggnader »	7,000
	Summa kronor	484,800

Om vedeldade pannor skulle insättas, vilket vore önskvärt, skulle tillkomma ytterligare 7,500 kronor.

Därest tillsvidare ur byggnadsprogrammet uteslötes två av växthusen för botaniska avdelningen samt trädgårdsmästarebostaden, minskades kostnaderna med 36,000 kronor.

I nämnda kostnadsberäkning vore ej medräknad kostnaden för inköp av den nuvarande institutionsbyggnaden. Därest en ny byggnad skulle uppföras enligt förslagsritningarna, skulle den del av nybyggnaden, som motsvarades av den förändrade institutionsbyggnaden, ingå i nybyggnadskostnaden med ett belopp av 200,000 kronor, och då ombyggnadskostnaderna vore beräknade till 60,000 kronor funne byggnadsstyrelsen den befintliga byggnadens värde för statsverket kunna uppskattas till omkring 140,000 kronor.

Den sammanlagda kostnaden för växtskyddsanstaltens förläggning till Bergshamra skulle således, med undantag för två växthus och trädgårdsmästarebostad och under förutsättning att den befintliga byggnaden kunde förvärvas för nyssnämnda summa, uppgå till:

Inlösen av befintlig byggnad kronor	140,000
Byggnadsarbeten (484,800 + 7,500 — 36,000) »	456,300
	Summa kronor	596,300

Byggnadsstyrelsen ansåge det lämpligt, att medelsanvisningen för ändamålet fördelades på två budgetår, därvid å första budgetåret borde komma ett belopp av 300,000 kronor.

Enligt det *förslag till avtal*, som byggnadsstyrelsen överlämnat med sitt utlåtande den 9 januari 1936, skall institutionsbyggnaden vid Bergshamra över-

låtas till staten mot en köpeskilling av 200,000 kronor. I avtalsförslaget, vilket å styrelsens för institutet för husdjursförädling vägnar är undertecknat av dess ordförande f. d. landshövdingen G. Sederholm, stadgas vidare, att tillträdet av byggnaden skall äga rum den 1 oktober 1937 samt att markområdet i övrigt, med undantag av vissa till den 31 december 1937 utarrenderade delar, må tillträdas då avtalet blivit av Kungl. Maj:t godkänt. Köpeskillingen föreslås skola erläggas den dag markområdet tillträdes.

Beträffande ifrågavarande avtalsförslag har byggnadsstyrelsen anfört huvudsakligen följande.

Vid de mellan byggnadsstyrelsen och styrelsen för institutet för husdjursförädling förda underhandlingarna hade institutets styrelse framlagt en tablå, enligt vilken uppförandet av den nuvarande institutionsbyggnaden vid Bergshamra beräknats hava dragit en kostnad av i runt tal 225,000 kronor. Dessutom hade för iordningställande av den omgivande terrängen företagits schaktnings- och planeringsarbeten till en kostnad av omkring 22,000 kronor, varjämte institutet för andel i vattenservis och transformator haft utgifter på i runt tal 10,000 kronor. Då de verkställda schaktnings- och planeringsarbetena vore ägnade att underlätta de av byggnadsstyrelsen föreslagna tillbyggnadsarbetena, funne byggnadsstyrelsen det skäligt, att åtminstone hälften av institutets kostnader härför eller 11,000 kronor ersattes av statsverket. Vad beträffade institutets utgifter för andel i vattenservis och transformator borde jämväl dessa ersättas institutet vid ett avyttrande av byggnaden, då en motsvarande kostnad alltid skulle tillkomma, om en helt ny byggnad uppfördes å området.

Medräknades nu nämnda till ett sammanlagt belopp av 21,000 kronor uppgående extra kostnader, skulle det för staten till 140,000 kronor beräknade nyttovärdet av institutionsbyggnaden höjas till 161,000 kronor.

Vid förhandlingarna hade emellertid institutsstyrelsen förklarat, att den med hänsyn till de kostnader institutet nedlagt å anläggningen icke kunde godtaga en till det sålunda angivna beloppet bestämd köpeskilling. Institutsstyrelsen hade därvid gjort gällande, att köpeskillingen vid en fastighetsaffär icke uteslutande borde bestämmas i förhållande till det nyttovärde, fastigheten skulle få för köparen, utan att skälig hänsyn jämväl borde tagas till det värde, fastigheten representerade för säljaren vid tiden för tillträdet. Byggnadsstyrelsen, som funnit de av institutsstyrelsen framlagda synpunkterna beaktansvärda, hade låtit verkställa en beräkning av det belopp, till vilket sistnämnda värde skäligen kunde uppskattas. Byggnadsstyrelsen hade därvid utgått från anskaffningsvärdet å byggnaden, d. v. s. själva byggnads-kostnaderna, vilka därefter nedskrivits med 1.5 procent för varje år byggnaden varit i bruk. Denna procentsats, som i och för sig måste anses hög, tillämpades vid de årliga avbetalningarna till förnyelsefonden för det statens allmänna fastighetsfond tillhörande fastighetsbeståndet.

Då kostnaderna för institutionsbyggnadens uppförande uppgått till i runt tal 225,000 kronor, vilket belopp överensstämde med byggnadens nuvarande taxeringsvärde, skulle byggnaden vid den tidpunkt, då den enligt avtalsförslaget skulle tillträdas eller den 1 oktober 1937, hava ett värde av nämnda belopp minskat med 3,375 kronor för varje år, räknat från det år byggnaden uppfördes eller år 1930. Byggnadens värde skulle alltså utgöra (225,000 — 23,625 =) 201,375 kronor eller i runt tal 200,000 kronor.

Ehuru detta belopp med 39,000 kronor överstege det nyttovärde, som institutionsbyggnaden för det ifrågasatta ändamålet representerade för staten, måste det i och för sig anses skäligt, att institutet vid den nu avsedda över-

låtelsen bereddes ersättning för sina kostnader för ifrågavarande byggnad med 200,000 kronor. Styrelsen hade därvid jämväl tagit hänsyn dels till den förmån det skulle medföra för staten att redan nu komma i besittning av den till institutet till år 1939 upplåtna marken vid Bergshamra, dels ock till de fördelar staten överhuvud taget skulle vinna genom växtskyddsanstaltens förläggning till denna plats. Styrelsen ville därjämte framhålla, att institutet dreve en ur det allmännas synpunkt värdefull verksamhet samt att institutets kostnader för dess förflyttning från Bergshamra till försöksgården Wiad överstege nämnda summa 200,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts tillstyrkte byggnadsstyrelsen godkännande av avtalsförslaget.

*Departements-
chefen.*

Såsom jag vid ärendets tidigare behandling framhållit äro de lokalutrymmen, som för närvarande stå till statens växtskyddsanstalts förfogande, så otillräckliga, att en lösning av lokalfrågan icke torde kunna uppskjutas utan men för anstaltens verksamhet. Den av byggnadsstyrelsen föreslagna och av anstaltsstyrelsen i alla väsentliga delar tillstyrkta byggnadsplanen synes på ett tillfredsställande sätt tillgodose anstaltens lokalbehov. Jämväl ur andra synpunkter lär en förflyttning till Bergshamra kunna med fördel genomföras.

Under förutsättning att den nuvarande å Bergshamraområdet befintliga institutionsbyggnaden kunde förvärvas för ett belopp av 140,000 kronor hava kostnaderna för planens realiserande tidigare beräknats uppgå till sammanlagt 596,300 kronor. Därest köpeskillingen bestämmes till det av styrelsen för institutet för husdjursförädling fordrade beloppet 200,000 kronor, ökas kostnaderna med 60,000 kronor till 656,300 kronor. Av byggnadsstyrelsens utredning torde framgå, att den nuvarande institutionsbyggnaden vid Bergshamra med hänsyn till det ändamål, för vilket den enligt förslaget är avsedd, äger ett värde för staten av i runt tal 160,000 kronor. Att förvärva byggnaden för detta pris lär emellertid vara uteslutet. Såsom tidigare nämnts utgör en förutsättning för att köpet skall komma till stånd, att institutet för husdjursförädling förlägger den verksamhet, som nu bedrives vid Bergshamra, till försöksgården vid Wiad. Denna omläggning avser att främja institutsverksamheten. Ett villkor för institutets förflyttning är emellertid, att institutet erhåller möjlighet att i erforderlig utsträckning komplettera byggnadsbeståndet vid Wiad. Enligt vad jag inhämtat torde hela den betingade köpeskillingen 200,000 kronor åtgå för detta ändamål. En överenskommelse mellan institutet och staten av föreslaget innehåll skulle sålunda ej blott medföra en lösning av växtskyddsanstaltens lokalfråga utan även bliva till gagn för institutsverksamheten. På grund härav och i betraktande av sagda verksamhets betydelse för det allmänna vill jag ej motsätta mig, att köpeskillingen bestämmes till föreslaget belopp, 200,000 kronor. Avtalsförslaget i övrigt föranleder ej någon erinran från min sida. Mot de beräknade ombyggnads- och andra kostnaderna har jag ej heller något att invända.

Med en medelsanvisning av den storlek, som i statsverkspropositionen för nästa budgetår beräknats för ändamålet, eller 300,000 kronor, kommer, sedan

köpeskillingen 200,000 kronor guldits, att för byggnadsarbeten under budgetåret stå till förfogande ett belopp av allenast 100,000 kronor. Då institutionsbyggnaden enligt avtalsförslaget ej skall tillträdas förrän den 1 oktober 1937 och ombyggnadsarbetena där alltså ej kunna påbörjas före sistnämnda dag, skulle någon tidsvinst likväl knappast erhållas genom ökad medelsanvisning för sagda budgetår. Med anvisande av de för företagets genomförande i övrigt erforderliga medlen torde sålunda få anstå till därefter följande budgetår.

Vid bifall till vad jag här förordat torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid träffa avtal med institutet för husdjursförädling i huvudsaklig överensstämmelse med det föreliggande förslaget.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen,

att till *Statens växtskyddsanstalt: Byggnadsarbeten m. m.*
för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reserva-*
tionsanslag av kronor 300,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Hugo Nordlander.

